

การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิตและการประหยัดต่อขนาดในธุรกิจโรงแรมไทย

นางสาว ประงทิพย์ จันทร์สมศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-793-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16943624

TECHNICAL CHANGE AND ECONOMIES OF SCALE
IN THE THAI HOTEL INDUSTRY

Miss Prangtip Chansomsak

A Thesis Submitted in Partial fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

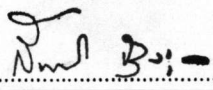
1994

ISBN 974-584-793-3

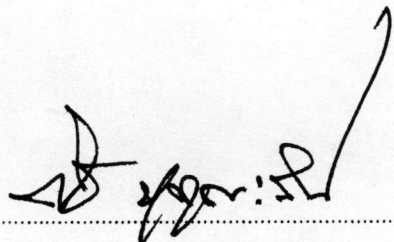
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิตและการประหยัดต่อขนาดในธุรกิจโรงแรมไทย
โดย นางสาว ปรางทิพย์ จันทรสมศักดิ์
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภณ ชันติอาคม

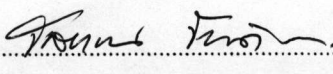

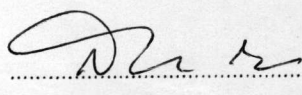
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

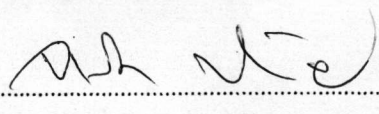

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ณเดโช บุญชนะสิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภณ ชันติอาคม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตน์โกมุท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาริต ดิงศภัทย์)

ปรางทิพย์ จันทน์สมศักดิ์ : การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิตและการประหยัดต่อขนาด
ในธุรกิจโรงแรมไทย (TECHNICAL CHANGE AND ECONOMIES OF SCALE IN THE
THAI HOTEL INDUSTRY) อ.ที่ปรึกษา : พศ.ดร.โสภณ ชันดิอาคม, 91 หน้า.
ISBN 974-584-793-3

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาว่าเทคนิคการผลิตในธุรกิจ
โรงแรมของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร และ (2) เพื่อศึกษาถึงการประหยัดต่อ
ขนาดของธุรกิจการโรงแรม โดยใช้ข้อมูลระหว่างปีพ.ศ. 2525-2532 กับการวิเคราะห์จากฟังก์ชัน
ต้นทุนแบบ translog

ผลการศึกษาระบุว่า เมื่อเฉลี่ยตลอดช่วงปี 2525-2532 อัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค
การผลิตในธุรกิจโรงแรมของประเทศไทย เมื่อกำหนดให้ผลผลิตคงที่ มีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.71 ต่อปี
ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิต เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการผลิตคงที่ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย
ร้อยละ 0.83 ต่อปี

นอกจากนี้ ยังได้ข้อสรุปว่า การใช้ปัจจัยการผลิตในธุรกิจโรงแรมมีความยืดหยุ่นค่อนข้างต่ำ
และการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิตในธุรกิจโรงแรมเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบ embodiment
และมีลักษณะ 'putty-clay' กล่าวคือ การพัฒนาทางเทคนิคการผลิตนี้ เกิดจากการนำเครื่องจักรและ
อุปกรณ์สมัยใหม่มาใช้ และอัตราส่วนทุนต่อแรงงานคงที่จนกระทั่งมีการใช้อุปกรณ์ใหม่นั้น จึงทำให้อัตราส่วน
ทุนต่อแรงงานเปลี่ยนไปคงที่ ณ อัตราส่วนใหม่

สำหรับในเรื่องของการประหยัดต่อขนาด ได้พบว่า ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยในทุกพื้นที่
มีการประหยัดต่อขนาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งธุรกิจโรงแรมมีอัตรา
ผลตอบแทนต่อขนาดการผลิตสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจโรงแรมในพื้นที่อื่น

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิสิต ปรางทิพย์ จันทน์สมศักดิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา โสภณ ชันดิอาคม
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C460164 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: TECHNICAL CHANGE / ECONOMIES OF SCALE / HOTEL / TRANSLOG FUNCTION

PRANGTIP CHANSOMSAK : TECHNICAL CHANGE AND ECONOMIES OFSCALE IN THE
THAI HOTEL INDUSTRY. THESIS ADVISOR:

ASST. PROF. SOPHON KANTI-AKOM, Ph.D. 91 pp. ISBN 974-584-793-3

The purpose of this thesis is two-fold. The first is to study technical change in the Thai hotel business. The second is to study economies of scale in this business. A translog cost function is used in this study.

It was found that there was technical change in the Thai hotel industry during the period 1982-1989. For the full period 1982-1989, an average annual rate of technical change with inputs held constant was 0.71 percent while that of technical change with output held fixed was 0.83 percent. The rates of technical change were low because most of hoteliers in Thailand employed a technology of a fixed proportion of production inputs and hotel size.

It was also found that technical change in the Thai hotel industry was embodied technical progress which was a 'putty-clay' model. The 'putty-clay' model allows for a substitution of labor and capital only when new equipment is introduced.

As a result of the study, there are economies of scale in hotel business in every part of Thailand especially in the Northeastern area.

ภาควิชา..... เศรษฐศาสตร์

สาขาวิชา..... -

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิสิต ปรังทิพย์ ชันสมศักดิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิมลพร วัฒน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากคณาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ ชันติอาคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้สละเวลาในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา อีกทั้งยังสนใจไต่ถามความก้าวหน้าในการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาอย่างมากจากอาจารย์ ดร.ณเดโช บุญชนะสิน ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และจากกรรมการวิทยานิพนธ์อีกสองท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนโกมุท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จาริต ดิงคัมภ์ ที่ได้สละเวลาอ่านร่างวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาที่ได้รับจากท่านอาจารย์มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณตา คุณยาย คุณพ่อ คุณแม่ และน้องที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กองสถิติและกิจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเจ้าหน้าที่กองสถิติเศรษฐกิจ สำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ ที่ได้ให้ความสะดวกในด้านข้อมูล สำหรับปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษา คือ คอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากบริษัท เอ็น ซี เอ็น จำกัด, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, คุณรัฐ ดำรงค์ศรี, คุณวนิดา ชัยชโลธร และผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือและกำลังใจเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

หากมีข้อผิดพลาดประการใดในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ปรางทิพย์ จันทรสมศักดิ์

พฤษภาคม 2537

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
2 ธุรกิจการโรงแรม.....	19
3 ทฤษฎีต้นทุน, การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิต และการประหยัดต่อขนาด....	42
4 แบบจำลองและข้อมูลที่ใช้ศึกษา.....	52
5 การวิเคราะห์ผลจากแบบจำลอง.....	63
6 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	81
เอกสารอ้างอิง.....	84
ภาคผนวก ก.....	87
ประวัติผู้เขียน.....	91

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่พักโรงแรมในปี 2535.....	2
1.2 จำนวนห้องพักของโรงแรม ปี 2530-2536.....	2
2.1 จำนวนโรงแรมในประเทศไทย ปี 2526 2536 จำแนกตามแหล่งที่ตั้ง.....	29
2.2 จำนวนห้องพักของโรงแรม ปี 2525-2536 จำแนกตามแหล่งที่ตั้ง.....	31-32
2.3 เปรียบเทียบจำนวนห้องพักต่อโรงแรม ปี 2526, ปี 2531 และปี 2536 จำแนกตามแหล่งที่ตั้ง.....	33
2.4 อัตราการเข้าพักในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ปี 2525-2535.....	35
2.5 จำนวนพนักงานในธุรกิจโรงแรม ปี 2534 จำแนกตามแหล่งที่ตั้ง.....	37
2.6 จำนวนพนักงานโรงแรมเฉลี่ยต่อแห่ง จำแนกตามจำนวนห้องพักและแหล่งที่ตั้ง..	37
2.7 ร้อยละของพนักงานโรงแรมในปี 2534 จำแนกตามระดับ เพศ และที่ตั้งของโรงแรม.....	38
2.8 เงินเดือนเฉลี่ยของพนักงานโรงแรม จำแนกตามแหล่งที่ตั้งของโรงแรม.....	40-41
5.1 ค่า fitted shares และค่า R-squared	63
5.2 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณการ.....	65-70
5.3 ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ปัจจัยการผลิตต่อราคาปัจจัยการผลิต.....	71
5.4 ค่าความยืดหยุ่นของการใช้แทนกันระหว่างปัจจัยการผลิต.....	74
5.5 อัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิตรายปี.....	76
5.6 อัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิตตามช่วงระยะเวลา.....	77
5.6 ผลตอบแทนต่อขนาดการผลิต.....	79

สารบัญภาพ

รูปที่		หน้า
1.1	แสดงการประหยัดจากขนาด.....	5
5.1	เส้นผลผลิตเท่ากันของการผลิตในธุรกิจโรงแรม.....	73
5.2	แสดงการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคการผลิตในธุรกิจโรงแรม.....	78